

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Teze bakalářské práce

Hlavní projevy etnické identity Galicijců

Ondřej Sova

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Cílem práce je zjistit, jaké jsou hlavní projevy etnické identity Galicijců ve Španělsku, nakolik tyto projevy slouží k vyčlenění od většinové španělské populace a jaký má jazyk vliv na národnostní uvědomění této skupiny obyvatel. Práce popisuje nejprve obecné geografické a demografické informace týkající se Galicie. V druhé části práce přibližuje galicijskou historii, kulturu a tradice, především pak slavnosti, gastronomii a mýty. V následující části se práce zabývá jazyky, kterými se v Galicii hovoří a jejich používáním v každodenním životě. Popsána je zde historie i současná situace těchto jazyků, především pak galicijštiny. Okruhy témat jsou doplněny o výpovědi respondentů, které byly získány z polostrukturovaných rozhovorů, které byly pořizeny během terénního výzkumu.

Klíčová slova: Galicie, galicijština, Galicijci, galego, kastilština

Úvod

Tato práce se zabývá minoritní skupinou Galicijců ve Španělsku a jejich hlavními projevy etnické identity. Důraz je kladen především na jazyk, který je jedním z hlavních prvků sloužících k národnostnímu uvědomění této skupiny obyvatel. Zároveň se tato práce snaží upozornit na galicijské kulturní bohatství, protože v dnešní době globalizace a moderních technologií zanikají nejen jazyky, ale bohužel také zvyky a tradice.

Galicijci jsou národem, o kterém se v celosvětovém měřítku nemluví tolik jako o ostatních španělských menšinách. Slabší zájem o tuto etnickou skupinu však nespočívá v její menší národní hrdosti či dokonce menší kulturní pestrosti, nýbrž pravděpodobně pouze v její ne tak urputné snaze o vytvoření vlastního státu, kterou lze v posledních letech pozorovat v Katalánsku či Baskicku.

Cíl práce a metodika

Cílem této práce je zjistit, jaké jsou hlavní projevy etnické identity Galicijců, nakolik tyto projevy slouží k vyčlenění od většinové španělské populace a jaký má jazyk vliv na národnostní uvědomění Galicijců. V práci je také zveřejněna analýza a interpretace dat získaných při krátkodobém terénním výzkumu, které představují názory obyvatel na daná témata.

Bakalářská práce vychází ze dvou kulturně antropologických výzkumů, které se konaly v letech 2013 a 2014. Výzkum dohromady trval 1 měsíc, který byl plně využit k seznámení se s místními zvyky, kulturou a názory obyvatel. Trasa byla první rok předem naplánována podle historicky nebo kulturně významných míst. Středem zájmu byly především castros - zbytky keltských opevněných sídlišť, muzea a velká města. Druhý rok byla trasa naplánována tak, aby zahrnovala místa, na která první rok nezbyl čas. Hlavními oblastmi výzkumu se stalo bouřlivé severní pobřeží, rozsáhlé vnitrozemí zejména kvůli poznání galicijského venkova a jižní část Galicie při hranicích s Portugalskem.

V práci jsou využity kvalitativní i kvantitativní metody sběru dat. Mezi využitě kvantitativní metody patří studium vědecko-populární i odborné literatury, internetových zdrojů a již dříve zveřejněných výzkumů, které se zabývaly životem Galicijců. Tyto prameny

byly důležitým zdrojem informací, jenž umožňovaly sestavit otázky, které byly později respondentům pokládány. Stěžejními byly však kvalitativní metody sběru dat. Mezi tyto metody patří terénní výzkum, který proslavil především polský antropolog Bronislaw Malinowski svým pobytem na Trobriandských ostrovech. Námi provedený krátkodobý terénní výzkum hrál významnou roli v detailnějším poznání dané kultury. Během tohoto výzkumu bylo využito nezúčastněného pozorování, které mělo za cíl pozorovat galicijskou každodennost. Hlavní kvalitativní metodou sběru dat, která byla při výzkumu použita, bylo vedení polostrukturovaných rozhovorů. Při rozhovorech, které byly vedeny tváří v tvář, byly připravené otázky rozříděné do okruhů, které se týkaly identity obyvatel, současné situace v dané oblasti, školství, médií, tradic a zvyků, náboženství a především jazyka. Připravené otázky se v průběhu rozhovorů měnily a přizpůsobovaly respondentům za účelem zachycení co nejvíce informací. Výhodou této metody bylo například zjištění nových skutečností, které nebyly dříve z literatury vyčteny. Tyto nové informace byly následně zakomponovány do výzkumných otázek. Velkým přínosem rozhovoru tváří v tvář byly zachycené autentické reakce respondentů a objektivita, která by se například při rozesílání dotazníků nedala zaručit. Nevýhodou použitých metod kvalitativního výzkumu byla především velká finanční a časová náročnost. Někteří dotázaní byli velmi struční a odpovědět na otázky jim trvalo pouze 15 minut. Některé respondenty však kladené otázky vtáhly do děje a rozhovor se tak protáhl i na 90 minut. Většina rozhovorů byla zaznamenávána na kameru, aby mohlo dojít k následnému podrobnému rozebrání a zpracování všech důležitých informací. Někteří respondenti však natáčení odmítli, v tom případě byl použit diktafon, popřípadě byly informace zaznamenány ručně.

Snaha o získání respondentů probíhala předem pomocí několika internetových sítí. Jako první posloužil Couchsurfing, web určený pro mladé cestovatele, kteří mají hluboko do kapsy, a tak si skrze tuto stránku nabízejí přespání zdarma. Jako druhý zdroj byla využita celosvětově rozšířená sociální síť Facebook, za účelem kontaktování různých zájmových skupin, které se týkaly Galicie nebo její kultury. Díky oběma internetovým zdrojům se podařilo zajistit hned několik respondentů, ale domluva a především následné plánování trasy se tím velmi zkomplikovalo. Více se osvědčilo oslovování náhodných obyvatel v místech, které byly na plánované trase. Při výběru respondentů byla snaha obsáhnout co nejširší a nejkvalitnější vzorek obyvatelstva. Proto nebyly rozhovory zaměřeny pouze na jednu skupinu lidí, nýbrž na různé věkové skupiny, zástupce různých povolání (například archeolog, farář,

farmářka) a obyvatel měst i venkova. Během výzkumu byl celkově proveden rozhovor se 40 lidmi.

Výsledky a závěry výzkumného šetření

Bakalářská práce měla za cíl zjistit a popsat hlavní projevy etnické identity Galicijců ve Španělsku, jak tyto projevy slouží k vyčlenění od většinové španělské populace a zároveň měla za cíl vyzkoumat, jaký má jazyk vliv na národnostní uvědomění této skupiny obyvatel.

Nejprve bakalářská práce zobecnila geografické a demografické údaje, které se týkají Galicie. Poté shrnula historii Galicie a určila, v jaké době se podle respondentů žilo v Galicii nejlépe a kdy nejhůře. Dále pak popsala oblasti kultury, které jsou pro galicijské obyvatelstvo důležité. Mezi tyto oblasti byly zařazeny tradice, slavnosti, hudba a tanec, mýty, gastronomie a náboženství. Práce se také zabývala jazykovou situací v Galicii, a to jak z historického, tak ze současného hlediska. Následující kapitoly bakalářské práce se zabývaly školstvím a médií na galicijském území.

Z výpovědí respondentů bylo zjištěno, že největší vliv na národnostní uvědomění této minority mají kultura a tradice. Tyto oblasti života jsou totiž velmi rozdílné od majoritní španělské populace. Nejznámější španělské tradice, jakými jsou například corrida či flamenco, nemají v Galicii téměř žádný význam. Na druhou stranu se v této části Pyrenejského poloostrova hojně vyskytují takové tradice a prvky kultury, které jsou pro tuto oblast jedinečné. Velkou roli v galicijské kultuře hrají mýty. Velká část dotazovaných dodnes nepopírá existenci čarodějnic, proti kterým se samozřejmě různými způsoby chrání. Nejrozšířenější tradicí v této oblasti je příprava tajemného alkoholického nápoje Queimada, při jehož přípravě se odřikává speciální zaklínadlo. Někteří lidé u sebe dokonce nosí česnek. Mezi další důležité prvky galicijské kultury patří jídlo a různé slavnosti, včetně těch gastronomických. Po kultuře a tradicích je podle dotázaných pro galicijskou identitu nejvýznamnější galicijský jazyk. Přestože galicijštinou hovoří naprostá většina obyvatel Galicie, téměř polovina z nich dává přednost kastilštině. To je dáno mnoha faktory. Jedním z těchto faktorů je globalizace, která do tohoto koutu Španělska přináší velké množství novinek, které většinou neprochází galicijským filtrem. To znamená, že galicijské obyvatelstvo tyto informace vstřebává pomocí kastilštiny. Kastilština se tím stává jazykem, který je pro Galicijce užitečný a který jim umožňuje dozvědět se nové

a zajímavé věci. Počet mluvčích tím ale pomalu klesá. Dále je podle respondentů pro galicjskou identitu důležitý jejich způsob života, místní příslušnost, prostředí (příroda a klima) a gastronomie.

Tyto odlišnosti, které určují etnickou identitu Galicijců, mají vliv na to, že se více než polovina dotázaných cítí být více Galicijci než Španěly. Na druhou stranu dvě pětiny respondentů uvedly, že jejich galicijská identita nepřevažuje nad španělskou, či dokonce že se cítí být více Španěly než Galicijci. Tyto skutečnosti jistě působí na otázku samostatnosti, kterou by podpořila pouhá desetina dotazovaných.

Je tedy zřejmé, že Galicie je unikátní oblast, která se může pyšnit nejen svou jedinečnou kulturou, ale i jazykem. Jaký vývoj čeká především jazyk a jestli obyvatelstvo podlehne stále sílícím externím vlivům, které přispívají k asimilaci, není jisté.

Vybrané zdroje

CHALUPA, J. *Španělsko*. Praha: Libri, 2005. 217 s.

ARTETA, A.U. a kol. *Dějiny Španělska*. Praha: Lidové noviny, 2007. 915 s.

TRUTTEROVÁ, M. *Culinaria Španělsko*. Praha: Slovart, 2009, s. 220-255.

BESWICK, Jaine. Regional nationalism in Spain: language use and ethnic identity in Galicia. Buffalo, NY: Multilingual Matters, c2007, xiv, 321 p. ISBN 18-535-9981-6.

PENNY, Ralph J. A history of the Spanish language. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2002, xix, 398 p. ISBN 05-210-1184-1.